

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2002/17

Karar Sayısı : 2002/22

Karar Günü : 30.1.2002

R.G. Tarih-Sayı :27.03.2002'de tebliğ edildi.

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Askeri Yargıtay Birinci Daire Başkanlığı

İTİRAZIN KONUSU : 21.12.2000 günlü, 4616 sayılı "23 Nisan 1999 Tarihine Kadar İşlenen Suçlardan Dolayı Şartla Salıverilmeye, Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanun"un 1. maddesinin 5. bendinin (b) alt bendinde yer alan "...Askeri Ceza Kanununun... 140 ... inci maddelerinde," ibaresinin 140. maddenin atıfta bulunduğu Türk Ceza Kanunu'nun 304 üncü maddesi yönünden Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılığını ileri sürerek iptali istemidir.

I- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca yapılan ilk inceleme toplantısında, dava dosyası ve ekleri, ilk inceleme raporu, itiraz konusu yasa kuralı, dayanan Anayasa kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddelerine göre, mahkemeler, bakmakta oldukları davalarda uygulayacakları kanun ya da kanun hükmünde kararname kurallarını Anayasa'ya aykırı görürler veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık savının ciddî olduğu kanısına varırlarsa, o hükmün iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmaya yetkilidirler. Ancak, bu kurallar uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmesi için, elinde yöntemince açılmış ve görevine giren bir davanın bulunması ve iptali istenen kuralların, da o davada uygulanacak olması gerekmektedir. Uygulanacak yasa kuralları davanın değişik aşamalarında ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikteki kurallardır.

Olayda 21.12.2000 günlü, 4616 sayılı "23 Nisan 1999 Tarihine Kadar İşlenen Suçlardan Dolayı Şartla Salıverilmeye, Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanun"un 1. maddesinin 5. bendinin (b) alt bendinde yer alan "...Askeri Ceza Kanununun... 140 ... inci maddelerinde," ibaresinin 140. maddenin atıfta bulunduğu Türk Ceza Kanunu'nun 304 üncü maddesi yönünden Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme iptali için başvurmuştur.

Askeri Ceza Kanunu'nun "Mahpus ve mevküfları firar ettirenler" başlığını taşıyan 140. maddesinde mahpus ve mevküfları kaçırana ilişkin suç tanımladıktan sonra ceza yönünden Türk Ceza Kanunu'nun 301-307. maddelerine yollama yapılmaktadır.

Türk Ceza Kanunu'nun 301-307. maddeleri, Türk Ceza Kanunu'nun "cürümler" başlıklı ikinci kitabının "adliye aleyhine cürümler" başlıklı dördüncü babının "tevkifhane ve hapishaneden firar ve firara vesatât" başlıklı yedinci faslında yer almaktadır.

4616 sayılı Yasa'nın 1. maddesinin 5. bendinin (a) alt bendinde, bu fasılda yer alan suçlardan "Türk Ceza Kanununun.....301 ila 303, 305 inci" maddeleri istisna kapsamında gösterilmiş ve bu belirlemenin sonucu olarak da 304, 306 ve 307. maddeleri 4616 sayılı Yasa'nın kapsamı içinde kalmıştır.

Türk Ceza Kanunu'nun 304. maddesi incelendiğinde, süreç içerisinde çeşitli değişikliklere uğradığı görülmektedir. Türk Ceza Kanunu'nun 304. maddesi başlangıçta 298 ila 303. maddelerde yer alan suçların şiddet sebebi olarak düzenlenmiş iken, zaman içerisinde yasakoyucu tarafından "Tutuklu ve Hükümlülerin Cezaevi İdaresine Karşı Ayaklanma" suçuna dönüştürülmüştür. Türk Ceza Kanunu'nun 304. maddesi çeşitli değişikliklere uğramasına rağmen Askeri Ceza Kanunu'nun 140. maddesi hiç bir değişikliğe uğramamıştır.

Askeri Ceza Kanunu'nun 140. maddesi "mahpus ve mevkufları firar ettirenler" başlığını taşımakta ve maddede tutuklu veya hükümlüyü nezarete memur olan kişilerin kasten kaçırması veya firarını kolaylaştırması, tevkif veya hapsetmemesi suçu tanımlanmaktadır.

Maddede tanımlanan bu suçu işleyen kişiler ilgisine göre Türk Ceza Kanunu'nun 301-307. maddelerinden biriyle cezalandırılacaktır. Zaman içerisinde, 304. maddede düzenlenen suçun vasfı değiştirilmiş ve cezaevi idaresine karşı ayaklanma suçuna dönüştürülmüştür.

Anayasa Mahkemesi'nin kararlarında belirtildiği gibi, bir tedvin yöntemi olan atıfla kanunkoyucu, daha önce yürürlüğe koyduğu hükmü, ilgisi nedeniyle başka konudaki düzenlemeye alabilir. Böyle olunca, atıfta bulunulan hüküm, yeni kanun tarafından da benimsenmiş ve bünyesine alınmış olur.

22.5.1930 tarihinde kabul edilerek 15.6.1930 tarihinde yayımlanan Askeri Ceza Kanununun 140. maddesinin atıfta bulunduğu TCK'nun kabul tarihi 1.3.1926 ve yayım tarihi de 13.3.1926'dır.

Özel atıf maddenin ilk haline yapıldığına göre, Türk Ceza Kanunu'nun 304. maddesi sonraki değişiklikler dışında, ilk haliyle Askeri Ceza Kanunu'nun 140. maddesi bünyesinde ve halen yürürlükte kalmış bir askeri suç niteliğindedir.

Türk Ceza Kanunu'nun 304. maddesindeki değişiklikler, özel atıftan sonra gerçekleştiğinden gönderme kapsamında olmayıp, maddenin yeni haline göre, Askeri Ceza Kanunu'nun 140. maddesinin atfına esas alınabilecek ve askeri suç kapsamında değerlendirilebilecek bir yaptırım içermemektedir.

Bu durumda, yeni haliyle Türk Ceza Kanunu'nun 304. maddesi, Askeri Ceza Kanunu'nun yaptırım yönünden Türk Ceza Kanunu'na atıfta bulunduğu askeri suçlar kapsamında değildir.

Türk Ceza Kanunu'nun 304. maddesini, Askeri Ceza Kanunu'nun 1 ve 2. maddeleriyle yapılan genel göndermeler ışığında, asker kişilere de uygulanabilen ve fakat yaptırımını sadece

Türk Ceza Kanunu'nda bulan suçlar kapsamında değerlendirmek zorunludur. Askeri Ceza Kanunu, Türk Ceza Kanunu'na oranla özel bir kanun niteliğinde bulunduğundan ancak ayrıldığı yerlerde hüküm ifade eder.

Türleri yönünden askeri suçları, kendi içinde sırf askeri suçlar ve askeri suç benzerleri olarak sınıflandırmak mümkün olduğu gibi, unsur ve yaptırım yönünden, Askeri Ceza Kanunu'nda belirlenen ve yaptırıma bağlanan, Askeri Ceza Kanunu'nun ceza bakımından Türk Ceza Kanunu'na özel atıfta bulunarak, askeri suç kapsamında saklı tuttuğu ve genel göndermeyle asker kişilere de uygulanabilen ancak yaptırımını sadece Türk Ceza Kanunu'nda bulan suçlar olarakta gruplandırılabilir.

Askeri Ceza Kanunu bazı maddelerinde Türk Ceza Kanunu'na özel atıfta bulunarak, unsur ve yaptırımını Türk Ceza Kanunu'nda bulan bazı suçları askeri suçlar kapsamına almıştır.

353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usul Kanunu, Ceza Muhakemeleri Usul Kanunu'na kısıtlı, sınırlı ve mukayyet atıfta bulunduğu halde, Askeri Ceza Kanunu özel göndermeler dışında, 1. ve 2. maddeleriyle de Türk Ceza Kanunu'na genel atıfta bulunmuş, böylece, Askeri Ceza Kanunu'nda aksine hüküm bulunmayan hallerde, özel atıf olmasa ve bu suçları askeri suç kategorisine almasa bile, Türk Ceza Kanunu'nun uygulanacağını belirtmiştir.

Askeri Ceza Kanunu'nun uygulanabilirliği genel haliyle, Türk Ceza Kanunu'na göre farklı hükümler taşımasıyla sınırlı ve olanaklıdır.

Askeri Ceza Kanunu'nun 140. maddesi, 1930 tarihinde atıfta bulunduğu, TCK'nun 1926 tarihindeki 304. maddesine gönderme yaptığına göre, o haliyle halen yürürlüktedir. Yeni haliyle Türk Ceza Kanunu'nun 304. maddesi, Askeri Ceza Kanunu'nun 140. maddesi göndermesi kapsamında askeri suç sayılamasa da, asker kişilere de uygulanabilecek bir yaptırım öngören suç niteliğindedir.

Türk Ceza Kanunu'nun 304. maddesinin yapılan değişiklikler sonrası bugünkü haliyle, özel gönderme yapıldığı tarihteki içeriği ve kapsamı gözetildiğinde; Askeri Ceza Kanunu'nun 140. maddesi atıf tarihindeki halinde kaldığından ve yeni haline gönderme yapan bir özel atıf maddesi olarak kabulde olanaklı bulunmadığından, sonuçta uygulanabilir bir kural sayılamaz.

Kesinleşmiş kararda Askeri Ceza Kanunu'nun 140. maddesi delaletiyle hüküm kurulmuş ise de; hükme esas alınan ve cezaevi idaresine karşı ayaklanma olarak kabul edilen eylem Türk Ceza Kanunu'nun 304. maddesi kapsamında olup, Askeri Ceza Kanunu'nun 140. maddesinde tanımlanan suç tipleri ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, iptali istenilen kural Mahkeme'nin bakmakta olduğu davada uygulayacağı kural niteliğinde değildir.

Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Yasa'nın 28. maddeleri uyarınca başvurunun, Mahkeme'nin yetkisizliği nedeniyle reddi gerekir.

II- SONUÇ

21.12.2000 günlü, 4616 sayılı "23 Nisan 1999 Tarihine Kadar İşlenen Suçlardan Dolayı Şartla Salıverilmeye, Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanun"un 1. maddesinin 5. bendinin (b) alt bendinde yer alan kuralın "...Askerî Ceza Kanununun ...140,..." bölümü, maddenin yollamada bulunduğu Türk Ceza Kanunu'nun 304. maddesi yönünden itiraz başvurusunda bulunan Mahkeme'nin davada uygulayacağı kural olmadığından, buna ilişkin başvurunun Mahkeme'nin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE, 30.1.2002 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Mustafa BUMİN	Haşim KILIÇ	Samia AKBULUT
Üye	Üye	Üye
Yalçın ACARGÜN	Sacit ADALI	Fulya KANTARCIOĞLU
Üye	Üye	Üye
Rüşti SÖNMEZ	Ertuğrul ERSOY	Tülay TUĞCU
Üye		Üye
Ahmet AKYALÇIN		Enis TUNGA